

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyä valtion ja kuntien välistä kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustenjakoa siten, että valtion osuutta korotetaan 24,2 prosentista 25,3 prosenttiin laskennallisista kustannuksista. Tällöin vastaavasti kuntien osuus kustannuksista alenee 75,8 prosentista 74,7 prosenttiin. Lisäksi valtion ja kuntien välisen vuotta 2000 koskevan kustannustenjaon tarkistuksen toteutusta ehdotetaan aikaistettavaksi siten, että vuodelle 2003 maksettavaksi säädetty neljännes maksetaan jo vuonna 2002.

Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi säännöstä, joka koskee kunnan omarahoitusosuuden korottamista toimeentulotukimenojen vähenemisen perusteella. Hallituksen valmistelemaan köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisyn toimenpideohjelmaan liittyvän asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen tason sekä työmarkkinatuen lapsikorotuksen korottamisen toimeentulotukimenoja vähentävä vaikutus ehdotetaan otettaviksi huomioon vähentämällä sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuutta. Esityksessä ehdotetaan

mainittua säännöstä tarkistettavaksi myös siten, että vuodesta 2002 lukien uusien sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan maksettava valtionavustus otettaisiin vastaavasti vähennyksenä huomioon kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden määrässä. Myös Niuvanniemen sairaalan yhteyteen perustettavan vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön käynnistysvaiheen menot vuonna 2002 otettaisiin vähennyksenä huomioon vastaavan tyypisellä säännöksellä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen oikeuttavia kustannuksia ehdotetaan rajattaviksi uudella säännöksellä siten, että arvonlisäveron osuus jäisi aiemmasta käytännöstä poiketen valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten ulkopuolelle.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettaviksi lakiin sisältyvät markkamäärät euromääriksi ja senteiksi, kun euro vuoden 2002 alusta tulee käyttöön otettavaksi valuutaksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja se on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2002 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Valtionosuusprosentti sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistaminen.....	3
1.1. Nykytila.....	3
1.2. Ehdotetut muutokset.....	3
2. Arvonlisäveroon liittyvät uudistukset.....	4
2.1. Nykytila.....	4
2.2. Ehdotetut muutokset.....	5
3. Kunnan omarahoitusosuuden korottaminen.....	5
3.1. Nykytila.....	5
3.2. Ehdotetut muutokset.....	5
4. Markkamäärien muuntaminen euromääriseksi.....	6
4.1. Nykytila.....	6
4.2. Ehdotetut muutokset.....	6
5. Esityksen taloudelliset vaikutukset.....	7
6. Asian valmistelu.....	8
7. Riippuvuus muista esityksistä.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	9
2. Voimaantulo.....	10
LAKIEHDOTUS.....	11
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.....	11
LIITE.....	14
RINNAKKAISTEKSTI.....	14
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.....	14

YLEISPERUSTELUT

1. Valtionosuusprosentti sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistaminen

1.1. Nykytila

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 18 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustenjaon säilyttämisestä valtion ja kuntien välillä. Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 75,8 prosenttia ja valtion osuus 24,2 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 3 §:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

Kustannustenjaossa otetaan edellä mainitun 18 §:n 2 momentin nojalla huomioon muiden lakien mukaisten toimintojen järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset ja käyttökustannusten valtionosuus. Käyttökustannuksiin ei sisälly perustamishankkeiden kustannuksia, laskennallisia korkoja ja poistoa, lainanhoitokustannuksia eikä muita vastaavia eriä.

Kustannustenjako selvitetään pykälän 3 momentin nojalla joka neljäs vuosi. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjako on selvitetty voimassa olevan järjestelmän mukaisesti ensimmäisen kerran vuonna 2000. Tässä yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettuun lakiin lisättiin 45 b §, joka koskee valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistusta vuonna 2000. Mainitun pykälän nojalla vuoden 2000 kustannustenjaon tarkistus toteutetaan siten, että vuoden 2001 valtionosuuksiin

sisällytetään puolet ja vuosien 2002 ja 2003 valtionosuuksiin kumpaankin neljännes kustannustenjaon tarkistuksen määrästä.

1.2. Ehdotetut muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden merkitys sosiaali- ja terveystalouden rahoituksessa on viime vuosina jäänyt aiempaa vähäisemmäksi verrattuna kuntien verotuloihin. Samalla on kasvanut uhka siitä, että kuntien väliset taloudelliset erot kärjistyvät ja että riittävien palvelujen rahoitus vaarantuu erityisesti niissä kunnissa, joiden verotulot ovat alhaisella tasolla. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta on 15 päivänä toukokuuta 2001 hyväksynyt kannanoton kunnallistalouden vakauden lisäämistä koskevista toimenpiteistä. Tässä yhteydessä on hyväksyty muun muassa ehdotus arvonlisäveron palautusten takaisinperinnän uudistamisesta vähentämällä palautuksia vastaava määrä pääosin yhteisöverosta ja toisaalta valtionosuuksista siltä osin kuin arvonlisävero poistuu kuntien ja kuntayhtymien kustannuspohjista. Lisäksi ministerivaliokunnan päätöksen mukaan kuntien valtionosuuslaista ehdotetaan poistettavaksi valtionosuuksien tasaukseen liittyvä rajoitussäännös, joka rajaa verotulojen perusteella tehtävän tasausvähennyksen enintään 15 prosenttiin kunnan laskennallisesta verotulosta. Näiden muutosten johdosta seuraavaa valtion menojen vähennystä vastaava määrä on ehdotettu lisättäväksi kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuteen. Osa lisäksi ehdotetaan toteutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:ssä säädettyä valtion rahoitusosuutta korotetaan 0,35 prosenttiyksiköllä.

Tarkoituksena on, että pääosa muusta edellä tarkoitettua sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden

lisäyksestä toteutetaan korottamalla vanhimpien asukasryhmien sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten suuruutta. Lisäksi osa lisävoimavaroista kohdennetaan omaishoitajien aseman parantamiseen, mielenterveyslain (1116/1990) pakkotoimia koskevien säännösten tarkistamisesta aiheutuviin menoihin, seutukunnallisiin kehittämishankkeisiin sekä ennen vuotta 2002 vahvistettujen perustamishankkeiden valtionosuuksien maksamiseen arvonlisäverollisiin kustannuksiin hankkeen päättymiseen saakka. Nämä muutokset eivät kuitenkaan edellytä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamista. Edellä mainitun lisäksi on muitakin perusteita suunnata lisää voimavaroja hyvinvointipalvelujen parantamiseen. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointipalveluja tulee kehittää ja niiden rahoitusta tukea. Tältä osin on perusteltua korottaa edellä mainittua sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosenttia vielä 0,75 prosentilla sen lisäksi, mitä edellä mainitusta hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan periaatepäätöksestä seuraa. Näin ollen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosenttia ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 1,1 prosenttiyksiköllä nykyisestä 24,2 prosentista 25,3 prosenttiin.

Tasausvähennyksen rajoituksen poistamiseen ja yhteisöveron jako-osuuksien muutokseen liittyvä valtion menojen väheneminen vuonna 2002 ei ole suuruudeltaan tarkasti tiedossa ennen kuin vuoden 2000 verotuloihin perustuvat valtionosuuden tasaukset pystytään määrittelemään. Tästä johtuen myöskään sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen kohdennettavan lisäyksen lopullinen suuruus ei ole tiedossa vielä vuoden 2001 syksyllä, vaan aikaisintaan aivan vuoden 2001 lopussa. Valtionosuusprosentin suuruuteen vuosina 2003 ja 2004 tulevat osaltaan vaikuttamaan myös ne suunnitellut lisävoimavarat sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuteen ja muihin hankkeisiin, jotka perustuvat hallituksen talouspoliittisen

ministerivaliokunnan kannanottoon 15 päivältä toukokuuta 2001 sekä hallituspuolueiden eduskuntaryhmien sopimukseen 14 päivältä kesäkuuta 2001. Edellä mainitun johdosta sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten lopullisen valtionosuusprosentin suuruus on tarkasti laskettavissa vasta vuoden 2002 alussa. Lopulliset verotulotiedot vaikuttavat myös sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden valtionosuuden suuruuteen. Vastaavan tyyppinen tilanne syntyy myös vuosien 2003 ja 2004 valtionosuusprosentin osalta. Lopullisista verotulotiedoista tai muista edellä mainituista tekijöistä seuraavat valtionosuusprosentin muutokset tulevat todennäköisesti olemaan erittäin vähäisiä. Tästä syystä mainitussa tilanteessa vuosina 2002—2004 ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa laissa olevaa prosenttilukua useita kertoja. Lakiin ehdotetaan sen sijaan lisättäväksi yksilöity valtuussäännös, jonka mukaan valtionosuusprosentin lopullisesta suuruudesta kyseisinä vuosina säädettäisiin asetuksella.

Kustannustenjaon tarkistusta koskevan säännöksen alkuperäisenä tavoitteena on turvata se, että kuntien velvoitteissa sekä valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa tapahtuvat muutokset otetaan huomioon valtionosuuksissa mahdollisimman nopeasti selvitysten valmistuttua. Tästä syystä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 45 b §:ää muutettavaksi siten, että vuodelle 2003 maksettavaksi siirretty osa tarkistuksesta aikaistuisi suoritettavaksi jo vuonna 2002. Tältä osin muutosesitys vastaa sisällöltään kuntien valtionosuuslakiin sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (635/1998) samanaikaisesti ehdotettavia muutoksia.

2. Arvonlisäveroon liittyvät uudistukset

2.1. Nykytila

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 §:ssä ei ole erityisiä säännöksiä arvonlisäveron palautusten osuuden huomioon ottamisesta kustannuksissa. Myöskään sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeita koskeissa säännöksissä ei ole erikseen mainintaa arvonlisäveron sisällyttämisestä perustamishankkeiden kustannuksiin. Vakiintunut tulkinta on kuitenkin ollut, että arvonlisäveron osuus otetaan huomioon sekä käyttökustannusten että perustamishankkeiden valtionosuusjärjestelmässä.

2.2. Ehdotetut muutokset

Edellä mainitun hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymän kannanoton mukaan arvonlisäveron palautusten takaisinperintä uudistetaan vähentämällä palautuksia vastaava määrä pääosin yhteisöverosta ja toisaalta valtionosuuksista. Tarkoituksena on antaa erillinen hallituksen esitys, jossa muun ohella kuntien hankintoihin liittyvien arvonlisäveron palautusten takaisinperintä uudistettaisiin luopumalla erillisestä takaisinperintäjärjestelmästä. Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon muuttamattomuus edellyttää toisaalta, että arvonlisäveroa ei enää pidettäisi valtionosuusjärjestelmässä valtionosuuteen oikeuttavana menona. Tähän liittyen ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain säännöksiä tarkistettaviksi siten, että arvonlisäveron osuus vähennetään sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmässä huomioon otettavista kustannuksista ja myös perustamishankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista.

3. Kunnan omarahoitussuuden korottaminen

3.1. Nykytila

Kuntien valtionosuuslain 4 §:n 1 momentin nojalla valtionosuustehtävien laajuuden ja laadun muutos otetaan huomioon, jos se aiheutuu esimerkiksi asianomaista

valtionosuustehtävää koskevasta laista tai asetuksesta. Näin ollen esimerkiksi toimeentulotuen määräytymisperusteiden muutos vaikuttaa automaattisesti valtionosuuden määrään. Sen sijaan esimerkiksi asumistuen määräytymisperusteiden muutos ei vaikuta edellä mainitun pykälän nojalla välittömästi kuntien valtionosuuden määrään, vaikka sillä olisi tosiasiallisia vaikutuksia toimeentulotukimenojen tasoon. Jotta valtion ja kuntien välinen suhde pysyisi tällaisissa muutostilanteissa kustannusneutraalina, on kunnille säädettyä asukaskohtaista omarahoitussuutta vastaavasti tarkistettava. Edellä mainittua menettelyä on käytetty vuoden 1998 alusta voimaan tulleen asumistuen ja muiden ensisijaisten etuuksien yhteensovituksen yhteydessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 45 a §:ssä on säännös kunnan omarahoitussuuden korottamisesta toimeentulotukimenojen vähenemisen perusteella.

3.2. Ehdotetut muutokset

Hallituksen valmisteleman köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisyn toimenpideohjelman yhteydessä on päätetty asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen tason sekä työmarkkinatuen lapsikorotuksen tason korottamisesta. Näiden korotusten toimeentulotukimenoja vähentävä vaikutus ehdotetaan otettavaksi huomioon siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuutta vähennetään 3 330 000 eurolla (19,8 miljoonalla markalla). Vähennys kohdistuisi ainoastaan kustannusten valtionosuuteen eli olisi noin 24,2 prosenttia arvioidusta kuntien toimeentulotukimenojen alenemisesta. Vähennys ehdotetaan toteutettavaksi edellä kuvatun mekanismin avulla korottamalla kuntien omarahoitussuutta 0,65 eurolla kutakin kunnan asukasta kohden. Tästä menettelystä johtuen voimassa olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 45 a §:ää tarkistettaisiin.

Hallitus antaa eduskunnalle

talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta siten, että keskusten toimintaan voidaan myöntää valtionavustusta. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminta käynnistyy pysyvästi vuoden 2002 alusta vuonna 2001 toteutetun suunnittelu- ja valmistelutyön pohjalta. Tarkoituksena on, että osaamiskeskusten toimintaan maksettava valtionavustus otetaan vastaavasti vähennyksenä huomioon kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden määrässä. Vähennys ehdotetaan toteutettavaksi korottamalla kuntien omarahoitusosuutta. Tästä yleisestä periaatteesta ehdotetaan säädettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa. Vuonna 2002 sosiaalialan osaamiskeskusten valtionavustuksen suuruus olisi 3 000 000 euroa (17,8 miljoonaa markkaa), jota vastaavasti kunnan omarahoitusosuutta korotettaisiin 0,58 eurolla kutakin kunnan asukasta kohden. Myös Niuvanniemen sairaalan yhteyteen perustettavan vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön käynnistysvaiheen menot otettaisiin vastaavalla tavalla vähennyksenä huomioon kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuden määrässä. Viimeksi mainitulta osin kuntien omarahoitusosuutta ehdotetaan vuonna 2002 korotettavaksi 0,04 eurolla kutakin kunnan asukasta kohden. Tältä osin muutos olisi väliaikainen, sillä käynnistysvaiheen jälkeen hoitoyksikön menoja ei enää katettaisi vastaavalla tavalla.

4. Markkamäärien muuntaminen euromääräksi

4.1. Nykytila

Valtionosuuksien laskennassa siirrytään vuoden 2002 alusta euroihin. Vuoden 2002 valtion talousarvioesitykseen liittyvässä sosiaali- ja terveydenhuollon voimavaroja koskevassa asetuksessa muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset ilmaistaan euroina ja sentteinä. Myös perustamishankkejärjestelmään liittyvät markkamääräiset raja-arvot on asetuksessa

muunnettu euromääräisiksi. Tässä yhteydessä muuntamisessa on sovellettu suurelta osin normaalia muuntokerrointa sekä muita yleisiä euroon siirtymisessä noudatettavia periaatteita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa on useita säännöksiä, joissa viitataan valtionosuusjärjestelmässä eri vaiheissa lakia alemmilla säädösten tasolla ”markkamääräisesti” vahvistettaviin tai valtionosuuksien laskennassa sovellettaviin arvoihin. Pelkästään ”markkamääriin” viittaavia säännöksiä ei ehdoteta tässä vaiheessa muutettaviksi, koska yleisten periaatteiden mukaan laskennassa siirrytään joka tapauksessa eurojen ja senttien käyttöön. Markkamääriin viittaavat sanat voidaan tarkoituksenmukaisemmin korvata siinä vaiheessa, kun valtionosuusjärjestelmää koskeviin säännöksiin ehdotetaan muita laajempia muutoksia.

Laissa on myös eräitä harvoja säännöksiä, joihin sisältyy tarkkoja markkamääriä. Lain 29 §:n 3 momentissa on säännös perustamishankkeen lopulliseen valtionosuuteen sovellettavasta markkamääräisestä raja-arvosta. Jos lopullinen valtionosuus sovellettavien laskentaperusteiden mukaan poikkeaa vähemmän kuin 1 000 markkaa lain 28 §:n mukaisesti maksetun valtionosuuden määrästä, ei erotusta makseta eikä peritä takaisin. Lain 45 a §:ssä on edellä jo mainittu säännös, joka koskee kunnan omarahoitusosuuden korottamista toimeentulotukimenojen vähenemisen perusteella.

4.2. Ehdotetut muutokset

Edellä mainittua perustamishankkeen lopullisen valtionosuuden yhteydessä sovellettava 1 000 markan (168,19 euroa) raja ehdotetaan muunnettavaksi 200 euroksi, joka tasoltaan vastaa nykyistä raja-arvoa. Ehdotus vastaa euroiksi muuntamisen yhteydessä omaksuttuja yleisiä periaatteita, joiden mukaan hallinnollisia raja-arvoja koskeva muunto voidaan suorittaa yleisestä muuntokertoimesta poiketen pyrkimällä tarkoituksenmukaisesti pyöristettyyn arvoon. Sen sijaan kunnan omarahoitusosuuden

korottamiseen liittyvät markkamääräiset arvot ehdotetaan muutettaviksi euroiksi ja senteiksi normaalia muuntokerrointa käyttämällä.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymän kannanoton mukaisesti toteutettava kuntien verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasausjärjestelmän uudistaminen vähentää valtion menoja vuosina 2002—2004, mitä vastaavasti kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuutta ehdotetaan kyseisinä vuosina lisättäväksi siten, että vuonna 2002 valtionosuuden lisäys on noin 79,3 miljoonaa euroa (471,6 miljoonaa markkaa). Vuosien 2003 ja 2004 valtionosuuden lisäyksen määrää ei voida tässä vaiheessa tarkasti arvioida, vaan määrä tulee täsmentymään verotulotietojen valmistuttua.

Vuoden 2002 valtionosuuden 79,3 miljoonan euron lisäyksestä 34,6 miljoonaa euroa kohdistuu tässä esityksessä tarkoitettuun valtionosuusprosentin korottamiseen. Merkittävä osuus eli 32,7 miljoonaa euroa kohdistuu vanhustenhuollon kehittämiseen. Lisäksi omaishoitajien aseman kehittämiseen kohdistuu 5,6 miljoonaa euroa, mielenterveyslain pakkotoimia koskevien säästöjen tarkistamisesta aiheutuviin menoihin 0,6 miljoonaa euroa, seutukunnallisiin kehittämishankkeisiin 1,9 miljoonaa euroa ja ennen vuotta 2002 vahvistettujen perustamishankkeiden arvonlisäverollisten kustannusten kattamiseen valtionosuudella 3,9 miljoonaa euroa.

Hallituspuolueiden eduskuntaryhmien 14 päivänä kesäkuuta 2001 tekemään sopimukseen liittyen ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuutta lisättäväksi 74 miljoonalla eurolla (440 miljoonalla markalla) vuonna 2002 ja 104,3 miljoonalla eurolla (620 miljoonalla markalla) vuonna 2003. Vuoden 2002 lisäys käytettäisiin tässä esityksessä tarkoitettulla tavalla valtionosuusprosentin korottamiseen 0,75 prosenttiyksiköllä. Sosiaali- ja

terveydenhuollon valtionosuusprosentin korottaminen yhteensä 1,1 prosenttiyksiköllä 25,3 prosenttiin merkitsee vuonna 2002 yhteensä noin 108,6 miljoonan euron (645,7 miljoonan markan) lisäystä kunnille maksettaviin valtionosuuksiin.

Valtion ja kuntien välisen vuotta 2000 koskevan kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän aikaistaminen maksettavaksi vuonna 2002 merkitsee käyttökustannusten valtionosuuteen varatun määrärahan lisäämistä noin 40,5 miljoonalla eurolla (240,8 miljoonalla markalla) vuonna 2002.

Varsinaisia valtionosuuden määräytymisperusteita ei ehdoteta tässä vaiheessa muutettaviksi. Näin ollen ehdotus merkitsee sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen osoitettava lisäpanostus kohdentuu nykyisten määräytymisperusteiden mukaisesti suhteellisesti voimakkaimpina niille kunnille, joissa vanhusväestön osuus on suhteellisen suuri.

Asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen tason sekä työmarkkinatuen lapsikorotuksen tason korottamisen johdosta kuntien toimeentulotukimenojen arvioidaan alenevan vuonna 2002 yhteensä noin 13 750 000 eurolla (81,8 miljoonalla markalla), johon kohdistuva valtionosuus on noin 3 330 000 euroa (19,8 miljoonaa markkaa). Tämän valtionosuuden vähentäminen kunnilta merkitsee kuntien omarahoitusosuuden korotusta 0,65 eurolla asukasta kohden.

Loppuosa kustannussäästöistä jää kuntien hyväksi. Niuvanniemen sairaalan yhteyteen perustettavan vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön käynnistysvaiheen menojen vähentäminen valtionosuudesta merkitsee kuntien omarahoitusosuuden korotusta 0,04 eurolla asukasta kohden vuonna 2002.

Sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan myönnettävän valtionavustuksen vähentäminen valtionosuudesta merkitsee kuntien omarahoitusosuuden korotusta 0,58 eurolla asukasta kohden vuonna 2002.

Arvonlisäveron poistaminen kuntien ja kuntayhtymien kustannuspohjista vuonna 2002 merkitsee valtionosuusmenojen vähenemistä 61 052 000 eurolla (363 miljoonalla markalla). Arvonlisäveron

osuuden poistaminen sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden valtionosuuksista merkitsee myös tältä osin valtionosuuden vähenemistä. Vuoden 2002 perustamishankeintiötä on muutoksen johdosta alennettu 20,2 miljoonasta eurosta (120 miljoonasta markasta) 16,6 miljoonaan euroon (98,6 miljoonaan markkaan). Vastaavasti perustamishankkeisiin suoritettavaa valtionosuutta alennetaan tästä syystä 9,3 miljoonasta eurosta (55,3 miljoonasta markasta) 7,6 miljoonaan euroon (45,2 miljoonaan markkaan). Perustamishankkeita toteuttavien kuntien ja kuntayhtymien näkökulmasta muutos on merkittävä, sillä kaikista perustamishankkeiden kustannuksista noin 21,8 prosenttia on arvioitu johtuvan arvonnäkökulmasta. Koska perustamishankejärjestelmä on kuitenkin parhaillaan kokonaisuudistuksen alaisena ja hankkeiden painopistettä tultaneen jatkossa suuntaamaan rakentamishankkeiden sijasta toiminnallisiin kehittämishankkeisiin, on vaikutus tältä osin myöhemmin vuosina vaikeasti arvioitavissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa säädettyjen markkamäärien muuntamisesta euromääräisiksi ei arvioida aiheutuvan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä sisäasiainministeriön, opetusministeriön ja valtiovarainministeriön kesken. Se perustuu valtionosuusprosentin korottamisen osalta yhtäältä hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymään kannanottoon kunnallistalouden vakauden lisäämistä koskeviksi toimenpiteiksi ja toisaalta hallituspuolueiden eduskuntaryhmien tekemään sopimukseen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuusprosentin nostamisesta. Kunnille palautettujen arvonnäkökulmasta luopumista koskevat ehdotukset perustuvat talouspoliittisen ministerivaliokunnan

asettaman kuntien valtionosuuksia ja arvonnäkökulmasta luopumista koskevia selvitettävien työryhmän ehdotuksiin.

Valtion ja kuntien välisen vuoden 2000 kustannustenjaon tarkistuksen ja tähän liittyvän valtionosuuden lisäyksen suorittamisen aikaistamista koskeva esitys perustuu tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä tehtyyn hallituksen kannanottoon, jolla kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen korotuksen vaikutuksia lievennetään.

Kunnan omarahoitusosuuden korottamisen taustalla oleva asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen tason sekä työmarkkinatuen lapsikorotuksen tason korottaminen perustuvat hallituksen keväällä 2001 valmistelemaan köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisytoimenpideohjelmaan.

Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

7. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Kunnille palautettujen arvonnäkökulmasta luopumiseen liittyvät ehdotukset ovat osa kokonaisuudesta, josta ehdotetaan muilta osin säädettäväksi hallituksen esityksessä laiksi kuntien valtionosuuslain muuttamisesta sekä hallituksen esityksessä laiksi arvonnäkökulmasta luopumiseen liittyvästä kunnilta annetun lain kumoamisesta sekä arvonnäkökulmasta luopumiseen liittyvästä tulo- ja verolain 124 §:n muuttamisesta.

Siltä osin kuin esityksessä ehdotetaan sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan myönnettävän valtionavustuksen vähentämistä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudesta esitys liittyy erilliseen hallituksen esitykseen laiksi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta ja sosiaalihuoltolain 52 §:n kumoamisesta.

Jos edellä mainittuihin muihin hallituksen esityksiin tehdään niiden käsittelyn aikana muutoksia, tulee ne ottaa huomioon myös

käsiteltäessä tätä esitystä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

18 §. *Kustannustenjaon säilyttäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettyä kustannustenjakoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtion osuutta lain mukaan määräytyvistä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista korotettaisiin 24,2 prosentista 25,3 prosenttiin. Tällöin vastaavasti kuntien osuus kustannuksista alenisi 75,8 prosentista 74,7 prosenttiin.

Koska valtionosuuden korotuksen lopullinen suuruus vuosina 2002 – 2004 jää kuitenkin riippumaan verotulojen lopullisesta määrästä sekä eräistä muista tekijöistä, on lakiin tarpeellista lisätä valtuussäännös, jonka nojalla edellä mainituista prosenttiluvuista voitaisiin poiketa valtioneuvoston asetuksella, jos verotuloja koskevat lopulliset tiedot tai valtionosuuden lisääminen sitä edellyttäisivät. Tästä tilapäisestä valtuudesta säädettäisiin tarkemmin uudessa 45 c §:ssä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että arvonlisäveron osuus suljettaisiin aiemmasta käytännöstä poiketen valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten ulkopuolelle.

26 §. *Perustamishankkeiden valtionosuus.* Pykälän 1 momentin nojalla perustamishankkeisiin suoritetaan valtionosuutta enintään lääninhallituksen vahvistamiin kustannuksiin. Pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että nykyisestä käytännöstä poiketen hankkeiden toteutukseen liittyvää arvonlisäveron osuutta ei sisällytetä valtionosuuteen oikeuttaviin kustannuksiin. Pykälässä mainittu ”markkamäärän” -sana ehdotetaan samalla muutettavaksi ”määrän” -sanaksi.

29 §. *Valtionosuusselvitys ja -päättös.* Pykälän 3 momentissa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon perustamishankkeiden lopulliseen valtionosuusselvitykseen liittyvästä hallinnollisesta kustannusraja-

jota pienempiä erä ei suoriteta eikä vastaavasti peritä takaisin valtionosuuden saajalta. Kyseisen raja-arvon suuruus on 1 000 markkaa. Koska euron käyttöönoton myötä markka poistuu käytöstä vuoden 2002 alussa, ehdotetaan raja-arvo muutettavaksi 200 euroksi, joka suunnilleen vastaa aiempaa tasoa.

45 a §. *Kunnan omarahoitusosuuden korottaminen.* Pykälässä säädetään vuodesta 1998 lukien asumistuen ja muiden ensisijaisten etuuskien yhteensovittamisesta johtuen suoritetusta kunnan omarahoitusosuuden korottamisesta. Korotus on suuruudeltaan 46 markkaa vuonna 1998 ja 102 markkaa vuodesta 1999 lukien. Mainitut markkamääräiset arvot ehdotetaan euron käyttöönoton myötä tarkistettaviksi 7,74 euroon vuonna 1998 ja 17,16 euroon vuodesta 1999 lukien.

Asumistuessa hyväksyttävien enimmäis-asumismenojen sekä työmarkkinatuen lapsikorotuksen tason korottamiseen liittyvän toimeentulotukimenojen vähenemisen johdosta kunnan omarahoitusosuutta ehdotetaan lisäksi korotettavaksi 0,65 eurolla vuodesta 2002 lukien.

Tarkoituksena on myös, että vuodesta 2002 lukien kunnan omarahoitusosuutta korotetaan eräiden muidenkin tekijöiden kuin toimeentulotukimenojen vähenemisen perusteella. Niuvanniemen sairaalan yhteyteen perustettavan vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön käynnistysvaiheen menot ehdotetaan vastaavasti vähennettäväksi valtionosuudesta korottamalla kuntien omarahoitusosuutta 0,04 eurolla kutakin asukasta kohden vuonna 2002.

Lisäksi sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan myönnettävän valtionavustuksen vähentäminen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudesta otettaisiin huomioon

korottamalla kuntien omarahoitusosuutta tietyllä määrällä kutakin asukasta kohden vuodesta 2002 lukien. Vuonna 2002 valtionavustuksen suuruus olisi 3 000 000 euroa, mitä vastaavasti kuntien omarahoitusosuutta korotettaisiin 0,58 eurolla kutakin asukasta kohden. Koska valtionavustuksen suuruus saattaa kuitenkin tulevina vuosina muuttua, ei laissa olisi tarkoituksenmukaista mainita korotuksen tarkkaa suuruutta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaankin säädettäväksi siitä yleisestä periaatteesta, että kulloinkin sosiaalialan osaamiskeskuksille myönnettävää valtion avustusta vastaava kokonaismäärä vähennettäisiin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuudesta kunnan omarahoitusosuutta korottamalla.

Lainsäädäntöteknisesti olisi tarkoituksenmukaista, että eri perusteiden kuntien omarahoitusosuuteen suoritettavat korotukset olisivat koottuina samaan pykälään. Tästä johtuen myös pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi. Lisäksi pykälän rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentissa säädettäisiin eri perusteiden suoritettavat tarkat euromääräiset omarahoitusosuuden korotukset. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin edellä mainitusta sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan liittyvän valtionavustuksen ja kuntien valtionosuuden välisestä suhteesta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä yleisestä periaatteesta, että omarahoitusosuuden korotukset otettaisiin huomioon myöhemmässä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksessa.

45 b §. *Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus vuonna 2000.* Pykälässä säädettyä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen toteutusta ehdotetaan aiennettavaksi siten, että vuodelle 2003 maksettavaksi siirretty neljäsosa tarkistuksesta suoritettaisiin jo vuonna 2002.

45 c §. *Kustannustenjaossa huomioon otettavat erityiset laskentaperusteet vuosina 2002—2004.* Edellä mainituin tavoin lain 18 §:ssä säännellyn valtionosuusprosentin lopulliseen suuruuteen vaikuttaisivat vuosina

2002—2004 erityisesti lopulliset verotulotiedot. Osaltaan valtionosuusprosentin määräytymiseen vaikuttaisivat myös hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymään kannanottoon sekä hallituspuolueiden eduskuntaryhmien tekemään sopimukseen liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen kohdennettavat lisävoimavarat vuosina 2003 ja 2004. Vähäisemmässä määrään valtionosuusprosenttiin vaikuttavat myös eräät muut tilapäiset tekijät, esimerkiksi ennen vuotta 2002 vahvistettujen perustamishankkeiden arvonlisäverollisiin kustannuksiin suoritettavaan erään ja eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden rahoitukseen liittyvien vastaavien valtionosuuden vähennyserien poistuminen. Verotulotiedot valmistuvat todennäköisesti aikaisintaan edeltävän vuoden lopussa. Koska valtionosuusprosentin muutokset olisivat laskettavissa suoraan verotulotietojen perusteella ilman harkintavaltaa, olisi laissa säädetyin valtionosuusprosentin muuttaminen pelkästään tästä syystä epätarkoituksenmukaista. Tarkan valtionosuusprosentin suuruuden tulisi myös olla tiedossa mahdollisimman pian kunkin vuoden alussa. Näillä perusteilla olisi tarkoituksenmukaisinta säätää vuosina 2002—2004 lopullisen valtionosuusprosentin suuruudesta valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetussa pykälässä olisi tähän menettelyyn oikeuttava valtuussäännös.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Perustamishankkeiden valtionosuuteen hyväksyttävien kustannusten osalta esitys merkitsee sitä, että ennen vuotta 2002 vahvistetuissa perustamishankkeissa valtionosuus maksetaan edelleen arvonlisäverollisiin kustannuksiin. Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §, 29 §:n 3 momentti sekä 45 a ja 45 b §, sellaisina kuin ne ovat, 18 §:n 1 ja 2 momentti sekä 29 §:n 3 momentti laissa 1150/1996, 26 § laissa 1114/1998, 45 a § laissa 1414/1997 ja 45 b § laissa 1145/2000, sekä *lisätään* lakiin uusi 45 c § seuraavasti:

18 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 74,7 prosenttia ja valtion osuus 25,3 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain 3 §:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

Kustannustenjaossa otetaan huomioon erityislakien mukaisten toimintojen järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset ja käyttökustannusten valtionosuus. Käyttökustannuksiin ei sisälly perustamishankkeiden kustannuksia, arvonlisäveron osuutta, laskennallisia korkoja ja poistoa, lainanhoitokustannuksia eikä muita vastaavia erii.

26 §

Perustamishankkeiden valtionosuus

Perustamishankkeisiin suoritetaan

valtionosuutta enintään lääninhallituksen vahvistamiin kustannuksiin. Kustannuksiin ei sisälly arvonlisäveron osuutta. Jos suuren hankkeen toteutuneet kustannukset alittavat voimavarapäätöksessä hyväksytyt ja lääninhallituksen vahvistamat kustannukset tai pienten hankkeiden yhteenlasketut kustannukset alittavat lääninhallituksen vahvistaman kustannusten enimmäismäärän, suoritetaan valtionosuus toteutuneisiin kustannuksiin. Valtionosuutta ei kuitenkaan suoriteta voimavarapäätöksessä hyväksytyyn määrään alittaviin perustamishankkeisiin, ellei kysymyksessä ole 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu perustamishanke.

29 §

Valtionosuusselvitys ja -päätös

— — — — —
 Jos lopullinen valtionosuus sovellettavien laskentaperusteiden mukaan poikkeaa vähemmän kuin 200 euroa 28 §:n mukaisesti maksetun valtionosuuden määrästä, ei erotusta makseta eikä peritä takaisin.

45 a §

Kunnan omarahoitusosuuden korottaminen

Edellä 17 §:ssä säädettyä kunnan omarahoitussuutta asukasta kohden korotetaan seuraavasti:

- 1) asumistuen ja muiden ensisijaisten etuuksien yhteensovittamisen johdosta omarahoitussuutta korotetaan 7,74 eurolla vuonna 1998 ja 17,16 eurolla vuodesta 1999;
 - 2) asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen sekä työmarkkinatuen lapsikorotuksen tason korottamiseen liittyvän toimeentulotukimenojen vähenemisen johdosta omarahoitussuutta korotetaan 0,65 eurolla vuodesta 2002; sekä
 - 3) Niuvanniemen sairaalan yhteyteen perustettavan vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten hoitoyksikön käynnistysvaiheen menojen johdosta omarahoitussuutta korotetaan 0,04 eurolla vuonna 2002.
- Sosiaalialan osaamiskeskuksista annetussa laissa (/) tarkoitettujen osaamiskeskusten toimintaan myönnetyn valtionavustuksen kokonaismäärä vähentää vastaavalla summalla tämän lain 10 §:n mukaan määräytyvää käyttökustannusten valtionosuutta. Vähennys toteutetaan korottamalla kunnan omarahoitussuutta vuodesta 2002.
- Omarahoitussuuden korotus otetaan edellä säädetyn suuruisena huomioon myöhemmässä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksessa.

45 b §

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus vuonna 2000

Sen estämättä, mitä 18 §:n 3 momentissa säädetään, vuoden 2000 kustannustenjaon tarkistus toteutetaan siten, että vuosien 2001 ja 2002 valtionosuuksiin sisällytetään kumpaankin puolelta kustannustenjaon tarkistuksen määrästä.

45 c §

Kustannustenjaossa huomioon otettavat erityiset laskentaperusteet vuosina 2002—2004

Edellä 18 §:ssä säädettyistä kustannustenjaon prosentiosuuksista voidaan vuosien 2000—2004 valtionosuutta laskettaessa poiketa valtioneuvoston asetuksella, jos laskentaan vaikuttavien verotulojen lopullinen määrä tai valtionosuuden lisääminen sitä edellyttää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

Liite
Rinnakkaisteksti

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §, 29 §:n 3 momentti sekä 45 a ja 45 b §, sellaisina kuin ne ovat, 18 §:n 1 ja 2 momentti sekä 29 §:n 3 momentti laissa 1150/1996, 26 § laissa 1114/1998, 45 a § laissa 1414/1997 ja 45 b § laissa 1145/2000, sekä lisätään lakiin uusi 45 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 75,8 prosenttia ja valtion osuus 24,2 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain 3§:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

Kustannustenjaossa otetaan huomioon erityislakien mukaisten toimintojen järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset ja käyttökustannusten valtionosuus. Käyttökustannuksiin ei sisälly perustamishankkeiden kustannuksia, laskennallisia korkoja ja poistoa, lainanhoitokustannuksia eikä muita vastaavia eriä.

Ehdotus

18 §

Kustannustenjaon säilyttäminen

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 74,7 prosenttia ja valtion osuus 25,3 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain 3 §:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

Kustannustenjaossa otetaan huomioon erityislakien mukaisten toimintojen järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset ja käyttökustannusten valtionosuus. Käyttökustannuksiin ei sisälly perustamishankkeiden kustannuksia, *arvonlisäveron osuutta*, laskennallisia korkoja ja poistoa, lainanhoitokustannuksia eikä muita vastaavia eriä.

Perustamishankkeiden valtionosuus

Perustamishankkeisiin suoritetaan valtionosuutta enintään lääninhallituksen vahvistamiin kustannuksiin. Jos suuren hankkeen toteutuneet kustannukset alittavat voimavarapäätöksessä hyväksytyt ja lääninhallituksen vahvistamat kustannukset tai pienten hankkeiden yhteenlasketut kustannukset alittavat lääninhallituksen vahvistaman kustannusten enimmäismäärän, suoritetaan valtionosuus toteutuneisiin kustannuksiin. Valtionosuutta ei kuitenkaan suoriteta voimavarapäätöksessä hyväksytyyn markkamäärän alittaviin perustamishankkeisiin, ellei kysymyksessä ole 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu perustamishanke.

Perustamishankkeiden valtionosuus

Perustamishankkeisiin suoritetaan valtionosuutta enintään lääninhallituksen vahvistamiin kustannuksiin. *Kustannuksiin ei sisälly arvonlisäveron osuutta.* Jos suuren hankkeen toteutuneet kustannukset alittavat voimavarapäätöksessä hyväksytyt ja lääninhallituksen vahvistamat kustannukset tai pienten hankkeiden yhteenlasketut kustannukset alittavat lääninhallituksen vahvistaman kustannusten enimmäismäärän, suoritetaan valtionosuus toteutuneisiin kustannuksiin. Valtionosuutta ei kuitenkaan suoriteta voimavarapäätöksessä hyväksytyyn määrän alittaviin perustamishankkeisiin, ellei kysymyksessä ole 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu perustamishanke.

Valtionosuusselvitys ja -päätös

Jos lopullinen valtionosuus sovellettavien laskentaperusteiden mukaan poikkeaa vähemmän kuin 1 000 markkaa 28 §:n mukaisesti maksetun valtionosuuden määrästä, ei erotusta makseta eikä peritä takaisin.

Jos lopullinen valtionosuus sovellettavien laskentaperusteiden mukaan poikkeaa vähemmän kuin 200 euroa 28 §:n mukaisesti maksetun valtionosuuden määrästä, ei erotusta makseta eikä peritä takaisin.

Kunnan omarahoitusosuuden korottaminen toimeentulotukimenojen vähenemisen perusteella

Asumistuen ja muiden ensisijaisten etuuksien yhteensovittamisesta johtuen korotetaan tämän lain 17 §:ssä säädettyä kunnan omarahoitusosuutta asukasta kohden 46 markalla vuonna 1998 ja 102 markalla vuodesta 1999 lukien. Omarahoitusosuuden korotus otetaan edellä säädetyn suuruisena huomioon myöhemmässä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksessa.

Kunnan omarahoitusosuuden korottaminen

Edellä 17 §:ssä säädettyä kunnan omarahoitusosuutta asukasta kohden korotetaan seuraavasti:

1) *asumistuen ja muiden ensisijaisten etuuksien yhteensovittamisen johdosta omarahoitusosuutta korotetaan 7,74 eurolla vuonna 1998 ja 17,16 eurolla vuodesta 1999;*

2) *asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen sekä työmarkkinatuen_lapsikorotuksen tason*

korottamiseen liittyvän toimeentulotukimenojen vähenemisen johdosta omarahoitusosuutta korotetaan 0,65 eurolla vuodesta 2002; sekä 3) Niuvanniemen sairaalan yhteyteen perustettavan vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten hoitoyksikön käynnistysvaiheen menojen johdosta omarahoitusosuutta korotetaan 0,04 eurolla vuonna 2002.

Sosiaalialan osaamiskeskuksista annetussa laissa (/) tarkoitettujen osaamiskeskusten toimintaan myönnetyn valtionavustuksen kokonaismäärä vähentää vastaavalla summalla tämän lain 10 §:n mukaan määräytyvää käyttökustannusten valtionosuutta. Vähennys toteutetaan korottamalla kunnan omarahoitusosuutta vuodesta 2002.

Omarahoitusosuuden korotus otetaan edellä säädetyn suuruisena huomioon myöhemmässä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksessa.

45 b §

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus vuonna 2000

Sen estämättä, mitä 18 §:n 3 momentissa säädetään, vuoden 2000 kustannustenjaon tarkistus toteutetaan siten, että vuoden 2001 valtionosuuksiin sisällytetään puolet ja vuosien 2002 ja 2003 valtionosuuksiin kumpaankin neljännes kustannustenjaon tarkistuksen määrästä.

45 b §

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus vuonna 2000

Sen estämättä, mitä 18 §:n 3 momentissa säädetään, vuoden 2000 kustannustenjaon tarkistus toteutetaan siten, että vuosien 2001 ja 2002 valtionosuuksiin sisällytetään kumpaankin puolet kustannustenjaon tarkistuksen määrästä.

45 c §

Kustannustenjaossa huomioon otettavat erityiset laskentaperusteet vuosina 2002—2004

Edellä 18 §:ssä säädettyistä kustannustenjaon prosenttiosuuksista voidaan vuosien 2000—2004 valtionosuutta laskettaessa poiketa valtioneuvoston asetuksella, jos laskentaan vaikuttavien verotulojen lopullinen määrä tai valtionosuuden lisääminen sitä edellyttää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä

kuuta 200 . _____